

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГІЇ В ТЕХНІЧНИХ ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

А.М.Волкова

старший викладач

Українська інженерно-педагогічна академія

У статті розглянуто питання формування творчої активності студентів інженерно-педагогічних спеціальностей. Обґрунтована необхідність нового підходу до формування змісту професійно-педагогічної підготовки студентів.

Ключові слова: професійно-технічна освіта, гуманітаризація освіти, технічна творчість, творча активність.

Професійно-технічна освіта покликана забезпечувати відтворення трудових ресурсів держави з достатнім рівнем кваліфікації й професіоналізму, професійно компетентних на сучасному ринку праці. Саме тому, щоб робітнича кваліфікація випускників професійно-навчальних закладів відповідала рівню науково-технічного прогресу, підготовка робітничих кадрів повинна ґрунтуватись на відповідному навчанні. Запорукою кваліфікованих робітників, конкурентноздатних на ринку праці України, може стати оновлення змісту технічної освіти та впровадження інноваційних психолого-педагогічних технологій.

Освіта – це головний соціально-культурний механізм, який суспільство як суб'єкт пізнання створює та використовує для цілеспрямованого впливу на хід свого розвитку та якості його результатів [1]. В цьому аспекті освіта не спрямована лише на передачу учням знань, умінь та навичок, а виконує функцію формування творчої активної особистості, яка буде здатна до саморозвитку та швидкій адаптації до постійно мінливих вимог. Особливе навантаження при вирішенні цієї задачі в технічному ВНЗ відводиться саме дисциплінам психологічного циклу.

В законі “Про освіту” та національній програмі “Освіта: Україна XXI століття” визначаються цілі вищої освіти як такі, що забезпечують фундаментальну наукову і загальнокультурну, практичну підготовку, отримання спеціальності. Але для досягнення основної мети вищої освіти, як неодноразово підкреслював В.Г.Кремень, необхідно розвинути людину в людині, закласти в ній механізм самореалізації особистості. Отже, вже з першого курсу, коли починається вивчення психології, викладач повинен поступово вчити студентів говорити, думати і планувати свою діяльність у межах майбутньої професії.

Аналіз педагогічної, психологічної та філософської наукової літератури свідчить про

те, що досліджувана проблема розглядається вченими з різних аспектів, а саме: особливості професійної підготовки спеціалістів з вищою освітою, методи управління процесом засвоєння та системності фундаментальних знань та умінь (А.М.Алексюк, В.М.Галузинський, Л.Я.Зоріна, Е.В.Лузік, О.М.Леонтьєв, С.Ю.Мартинчак, Ю.І.Терещенко, К.В.Корсак, О.С.Падалка); філософсько-методологічний підхід до самореалізації особистості (В.П.Андрущенко, М.І.Михальченко, В.С.Лутай та ін.); психологічні основи творчої діяльності і особистісного підходу до навчання (І.Д.Бех, Г.С.Костюк, В.О.Моляко, С.О.Сисоєва, Г.О.Балл).

Дослідження науково-педагогічної літератури показало, що одним із суттєвих недоліків існуючої у вищій технічній школі системи контролю якості фундаментальної підготовки є, переважно, перевірка кінцевого результату (семестрові заліки та іспити). У зв'язку з цим виникає питання: а що саме контролюється і чи можна щось постфактум змінити. Чи відповідають знання та навички, що були сформовані в результаті вивчення навчальних дисциплін фундаментальної підготовки тим вимогам, які забезпечують ефективне засвоєння професійно-орієнтованих дисциплін та спеціальної підготовки. Вивчення цих питань, приводить до висновку, що, для того, щоб можна було говорити про якість фундаментальної підготовки та її контроль у вищому технічному закладі освіти, необхідно визначити її мету, структуру, зміст, і розглянути ланцюжок взаємозв'язку цілей всієї підготовки бакалавра з цілями спеціальних і професійно-орієнтованих навчальних дисциплін і визначити, які знання, уміння, навички та особисті і професійно значущі якості необхідні майбутньому фахівцю, щоб досягти мети

навчання, стати професіоналом, готовим до вирішення неординарних, неалгоритмізованих задач.

Знання, отримані людиною за час студентства, стають, в наш час, лише необхідною умовою для майбутньої праці, але не достатньою. Стрімкий розвиток інформаційних і комунікативних технологій, модернізація і технізація виробництва, швидкий приріст знань, зміна наукових картин світу, зміна інтелектуальних потреб суспільства вимагають посилення абстрактних, теоретичних, системних, проектних, прогнозних компонентів знань, основа яких закладається під час вивчення навчальних дисциплін психологічного профілю. Крім цього, невід'ємною частиною освіти є процес перетворення засвоєного у якості особистості, коли професійна діяльність набуває особистісного відтінку, тобто здатна відображати і втілювати через себе особистість. Отже, цього можна досягнути лише при ефективному викладанню психології в технічних вищих навчальних закладах.

У процесі технократичних підходів до змісту вищої освіти, викладання психологічних дисциплін повинно сприяти виробленню гуманістично-ціннісних орієнтацій у майбутніх спеціалістів. Через призму подібних орієнтацій процес оволодіння різноманітними технічними дисциплінами повинен протікати так, щоб кожний із випускників підходив до природи і навколишнього середовища не як завойовник, а як реформатор, творець, що пізнав природні і суспільні закони. Інакше результати науково-технічної діяльності перетворять нашу планету в техногенну пустелю.

Серед можливих підходів заслуговує уваги та обставина, що інженерна діяльність промислової і управлінської діяльності. Тому в технічному університеті повинна вестись спеціальна і управлінська підготовка фахівців, мета якої – дати студентам комплекс знань, необхідних їм як майбутнім організаторам і керівникам виробництва.

Завдання гуманітаризації – підвищувати загальний рівень культури студентів,

виховувати всебічно освічених спеціалістів, інтелігентів, задовольняти загальногуманітарні та загальнокультурні потреби і інтереси студентів. Реалізувати це завдання можна читанням різних психологічних спецкурсів і спецсемініарів, які повинні супроводжувати студента протягом усіх років навчання у вищому закладі освіти, поступово ускладнюючись [2].

Мета пропонованої гуманітарної програми полягає в:

1) переорієнтації вищої освіти від підготовки спеціалістів за відомчогалузевим замовленням до формування їх як інтелектуального потенціалу суспільства;

2) формуванні у студентів уявлень про культуру і стійкого інтересу до неї, зміцненні прагнення до самоосвіти, до роботи над собою;

3) формуванні певної системи поглядів і оцінок сучасної культури, відображення загальних і головних рис її різноманітних течій і напрямлень;

4) формуванні спеціалістів як інтелектуальних, творчих особистостей, здатних вирішувати найскладніші науково-технічні проблеми, усвідомлюючи при цьому суспільний зміст своєї діяльності і відповідальність перед суспільством за прийняті технологічні рішення.

Таким чином, перед вищою технічною школою стоїть завдання підготовки спеціалістів з високим рівнем професійних знань, суспільної зрілості і психологічної культури. Процес реформування вищої школи і гуманітаризація освіти, повинні передбачити нову модель професійної підготовки орієнтованої не тільки на природні та технічні науки, але і на більш широкий спектр можливостей, які передбачають вивчення гуманітарних дисциплін, отримання психологічної грамотності майбутніх спеціалістів, залучення їх до досягнень світової, вітчизняної та національної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Крюкова Е.А.* К вопросу о создании личностно-развивающих образовательных технологий // Проблемы социально-гуманитарного знания. – Волгоград, 1997. – С. 62-65.
2. *Максимочкина О.В., Семенченко Ф.Г.* Методологічні проблеми гуманітаризації політичного процесу і формування гуманістичної традиції у сучасному суспільстві // Метод. зб. наук, праць. – Херсон, 1999. – С.8-12.

Стаття надійшла до редакції 10.08.2007 р.

